

București, 22.02.2013

Copii cu dizabilități mintale legați de paturi: Introducerea de garanții suplimentare în protejarea copiilor cu dizabilități mintale spitalizați și nu (doar) destituirea unor angajați

Când copiii cu dizabilități mintale proveniți dintr-un centru de plasament din Buzău sunt legați de paturile unei secții de pediatrie, critica va fi aceeași, că ar fi naiv să ne imaginăm că acești copii cu dizabilități mintale, fără părinți sau aparținători, se pot afla în poziții de egalitate cu acei copii fără dizabilități și internați împreună cu un părinte. Cu toate acestea, totul depinde de ceea ce noi, ca societate românească, înțelegem prin drepturi fundamentale ale copiilor cu dizabilități mintale, și în ce fel de societate vrem să trăim. Ține de noi, ca organizații neguvernamentale de apărare și promovare a drepturilor omului și de cei care sunt furnizori de servicii sociale și medicale pentru copii cu dizabilități mintale, să ne asigurăm că și acești copii au dreptul la servicii medicale și sociale de calitate, care să le permită să trăiască în demnitate și protejați împotriva abuzurilor fizice și emoționale. Ține, însă, de Statul roman felul în care alege să își trateze membrii săi cei mai vulnerabili și cum pune în practică sintagma "interesul superior al copilului" (deși interesul este interes, el nu poate fi superior sau inferior).

La aproape o lună de zile de la publicarea imaginilor cu copii cu dizabilități mintale legați (conținționați) de paturile secției de pediatrie din Spitalul Județean Buzău și de la declarația medicului șef de secție "în general, copiii nu sunt legați, de obicei sunt cu aparținători, **cei legați sunt copii cu mari probleme neuropsihice, care nu au aparținător**", măsurile adoptate în urma anchetei condusă de președintele Consiliului Județean Buzău, constau în demiterea din funcția de conducere a medicului șef de secție și în sancționarea unei asistente medicale și a unei infirmiere: "... medicul șef de secție și asistenta șefă din secția de pediatrie vor fi destituite din funcțiile de conducere deținute."¹ În paralel, opinia directorului medical al aceluiași spital este că "sancțiunea trebuie să fie în concordanță cu gravitatea faptei sau a prejudiciului creat, **prejudiciu care nu a existat, cu excepția unui prejudiciu de imagine**"². Pe de altă parte, președintele Colegiului Medicilor din România, prof. V. Astărăstoae, atrăgea atenția asupra "deficiențelor organizatorice din sistemul de sănătate"³, lăsând să se înțeleagă că aceasta nu ar fi singura secție de pediatrie în care asemenea practici sunt întâlnite.

CRJ observă că ratificarea de către România a *Convenției privind drepturile copiilor* și a *Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități* nu constituie suficiente garanții pentru protejarea dreptului la demnitate și la protecție împotriva abuzurilor de orice natură ar fi acestea. Constatăm astfel că legarea copiilor cu

1 Măsurile în cazul copiilor legați de pat la SJ Buzău: Seful Secției Pediatrie și asistentul șef, demisi, Comunicat de presă Consiliul Județean Buzău, <http://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/masuri-in-cazul-copiilor-legati-de-pat-la-sj-buzau-seful-secției-pediatrie-si-asistentul-sef-demisi.html>

2 Cazul copiilor legați de pat la SJ Buzău: Directorul medical al spitalului a DEMISIONAT, <http://www.romanalibera.ro/actualitate/locale/cazul-copiilor-legati-de-pat-la-sj-buzau-directorul-medical-al-spitalului-a-demisionat-293919.html>

3 Astărăstoae, despre copiii legați de pat: "Este imposibil să se asigure o supraveghere continuă", http://www.realitatea.net/astarastoae-despre-copiii-legati-de-pat-este-imposibil-sa-se-asigure-o-supraveghere-continua_1103592.html

dizabilități mintale aduce numai un prejudiciu de imagine, **fără a fi avute în vedere considerente de ordin emoțional, medical, fizic și etic. Fără a se ține cont că actul medical nu este pentru sine, nici pentru imagine ci exclusiv pentru pacient.**

Reamintim că Legea sănătății mintale prevede ca restricționarea libertății de mișcare sau izolarea unei persoane cu probleme de sănătate mintală să se realizeze numai la indicația medicului psihiatru și numai într-o unitate de asistență medicală de psihiatrie.

În cel de-al 16 lea raport⁴, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii sublinia următoarele: *„Ar trebui să se recunoască faptul că apelarea la măsuri de contenționare pare să fie în mod substanțial influențată de factori non-clinici, cum ar fi percepția personalului vis-a-vis de rolul lor și de conștientizarea pacienților cu privire la drepturile lor. Studii comparative au arătat că frecvența de utilizare a imobilizării, inclusiv izolare, este legată nu numai de numărul de angajați, diagnostice ale pacienților sau de condițiile materiale din instituție, dar și de "cultura" și atitudinea personalului instituției. Scăderea frecvenței de utilizare a contenționării la un nivel minim viabil necesită o schimbare a culturii în multe instituții. Rolul managementului este crucial în acest sens. **Cu excepția cazului în care managementul încurajează și oferă alternative angajaților, o practică îndelungată de a recurge frecvent la mijloace de constrângere este probabil să prevaleze**”.*

Într-un comunicat de presă publicat la data de 30 ianuarie 2013⁵, CRJ a solicitat președintelui Consiliului Județean Buzău să facă publice și motivele pentru care Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău, aflată de asemenea în subordinea CJ Buzău, nu a sesizat anterior imaginilor publicate, legarea copiilor în spital, și totodată să prezinte care sunt practicile folosite în instituțiile de protecție a copilului atunci când un copil cu dizabilități mintale trebuie protejat împotriva unor comportamente violente și numărul personalului din aceste servicii instruit în a preveni și gestiona asemenea comportamente. Până la această dată nu au fost publicate date în acest sens. De altfel, singura prevedere legală care face referire la contenționare se află în Legea sănătății mintale. Ea se referă numai la spitale de psihiatrie și numai la adulți. Pentru copii nu există prevederi legale, dar este limpede că nu pot avea un tratament inferior adulților.

CRJ atrage atenția reprezentanților autorităților publice locale și centrale, asociațiilor profesionale din domeniul medical, social și psihologic, că în lipsa adoptării unor măsuri unitare la nivel național care nu doar să interzică utilizarea mijloacelor de restricționare a libertății de mișcare a copiilor cu dizabilități mintale în orice mediu, fie medical, social sau educațional, ci să și prevină apariția acestor comportamente prin formarea adecvată a personalului medical, social și educațional în prevenirea și gestionarea comportamentelor cu potențial agresiv, asemenea tehnici vor continua să rămână o practică în toate instituțiile în care se vor afla copii cu dizabilități mintale. **Nicio schimbare reală nu va avea loc în lipsa unui mecanism independent de vizitare a acestor instituții cu scopul prevenirii tratamentelor degradante la adresa copiilor și adulților cu**

---

⁴ <http://www.cpt.coe.int/en/annual/rep-16.htm#restraint>

⁵ Unde este interesul superior al copiilor cu dizabilități severe și fără aparținători legați de paturile dintr-o secție de pediatrie? În câte instituții de îngrijire medicală și de asistență socială este aceasta o practică uzuală? <http://www.crj.ro/Noutati/Unde-este-interesul-superior-al-copiilor-cu-dizabilitati-severe-si-fara-apartinatori-legati-de-paturile-dintr-o-secție-de-pediatrie/>

dizabilități mintale, aceste practici vor continua să fie regula de gestionare a comportamentelor copiilor cu dizabilități mintale.

În concluzie, CRJ recomandă autorităților publice locale și centrale și profesioniștilor din domeniile social, medical și educațional, să ia în considerare cel puțin următoarele principii:

1. Toate eforturile trebuie depuse pentru a preveni aplicarea mijloacelor de conținere a copiilor cu dizabilități mintale în spitale, centre de plasament și școli speciale.
2. Orice intervenție de tip comportamental trebuie să fie consecventă cu drepturile fundamentale ale copilului cu dizabilități mintale de a fi tratat cu demnitate și de a fi protejat împotriva oricărui abuzuri.
3. Restricționarea libertății de mișcare a copiilor cu dizabilități mintale nu va fi niciodată utilizată pentru a pedepsi copilul sau pentru a suplini lipsa de personal medical, social, educațional sau îngrijitori din sistemul de protecție socială.
4. Utilizarea mijloacelor de conținere a copiilor cu dizabilități mintale, în mod repetat, pe același copil, trebuie să atragă de la sine o reevaluare a intervențiilor medicale și psihologice aplicate copilului cu scopul de a preveni comportamentul de tip violent, și dacă strategii de pozitivare a comportamentului nu au fost aplicate până la acel moment, este timpul ca personalul să fie instruit și responsabilizat.
5. Medicii, asistenții medicali, infirmierii, psihologii, asistenții sociali, educatorii, îngrijitorii și asistenții maternali trebuie să fie instruiți periodic cu privire la prevenirea conținării copiilor cu dizabilități mintale.

Pentru mai multe informații: Georgiana Pascu, Manager de program, Centrul de Resurse Juridice (CRJ), tel.: (+4) 0729.064.469, tel.: (+4) 021-212.06.90, email: gpascu@crj.ro